

Registered
Miss
Alma Hedin
Von Mälar-
trav 66
Stockholm

PEPING 561.
No. 276

sweeden

R Stockholm 15
No. 946

Stockholm 15
No. 946

Doktor von Hedin
Postkort
Sven Hedin
Årsbok för Postmuseum 2009

Turkestan
rebozorodit
ao Pedroby
prosoborsky
in. Pcc. Tseparthomy
B. & J. Kaueraap
L. Ounc. Deynall. O.
nepal. C. Celle de

andis jarras
tun Hedin
Kaueraap
turkestan
sovietski et soviéty
Pedroby
Tseparthomy
B. & J. Kaueraap
L. Ounc. Deynall. O.
nepal. C. Celle de

Miss Alma Hedin
Von Mälar-
trav 13
Stockholm
Sweden

Fadouskichen m.
L. A. Hedin
Stockholm
Sweden

L. A. Hedin
Stockholm
Sweden

POSTMUSEUM

Postryttaren

POSTMUSEUM

BESÖKSADRESS · VISITORS

Lilla Nygatan 6
T-banan Gamla Stan

POSTADRESS · POSTAL ADDRESS

Box 2002
SE-103 11 STOCKHOLM

TELEFON

+46 (0) 8-781 1755
+46 (0) 8-781 1756 (biblioteket)

TELEFAX

+46 (0) 8-2090 21
+46 (0) 8-2054 26 (biblioteket)

POSTMUSEUM

postmuseum@posten.se

LIBRARY AT POST MUSEUM

biblioteket@posten.se

FRIENDS OF POST MUSEUM

postmusei.vanner@posten.se

INTERNET

www.postmuseum.posten.se

POSTMUSEI VÄNNER

Medlemskap i Föreningen Postmusei Vänner erhålls genom att betala in medlemsavgiften på 200 kr till föreningens plusgiro 1293-0. Medlemmar erhåller bland annat årsboken *Postryttaren* och programbladet *Nytt på Postmuseum* och har fri entré till museet samt vänpriser på vissa varor i butiken.

FRIENDS OF POSTMUSEUM

Membership of Postmusei Vänner can be obtained by paying the SEK 200 membership fee into the Association's Post Office giro account No. 1293-0. Membership benefits include the annual publication *Postryttaren*, the programme leaflet *Nytt på Postmuseum* (*Postmuseum News*), free admission to the Museum and reduced prices on certain items in the Museum shop.

Korrespondens till föreningen kan ställas till ordföranden:
Letters to the Association can be addressed to the Chairman:

Jan Billgren
GÖTGATAN 23
SE-116 46 STOCKHOLM
janbillgren@gmail.com

Postryttaren

Årsbok för Postmuseum 2009

ÅRGÅNG 59

REDAKTIONSKOMMITTÉ
EDITORIAL COMMITTEE

Postryttaren

Jan Billgren
Erik Hamberg
Robert Mattson
Thorsten Sandberg
Sven-Åke Tirén

REDAKTÖR · EDITOR
Jan Billgren
ÖVERSÄTTARE · TRANSLATOR
Britt Davidson

OMSLAGSBILD · PICTURE ON COVER

Kuvert som innehållit brev
till och från Sven Hedin från åren 1889-1933.
Ur Hedindonationen till Postmuseum 1940.

Envelopes from letters to and from
Sven Hedin from the period 1889-1933.
From the Hedin donation to
Postmuseum in 1940.

Postryttaren 2009.

© Postmuseum samt författarna
© Post Museum and the authors

Brödtexten är typograferad med
Berthold Garamond samt
10/12 pp Postryttaren, en modifierad
Berthold Garamond. Sanserif är Syntax.

Repro och tryck är utfört av
Alfaprint, Sundbyberg 2009.

Inlagan är tryckt på 130 g Tom & Otto Silk
och skyddsomslaget på 115 g Geltex.
Bokbinderiarbetet är utfört av
Bengt Perssons Bokbinderi AB, Västerås.
Form av roland@studioring.se.

ISSN 0586-6758

Innehåll

Contents

Förord	7
Foreword	7
GUNNAR NORDLINDER	
Sven Hedins resor och korrespondens	9
Sven Hedin's Journeys and Correspondence	35
JAN BILLGREN	
Selma Lagerlöf och alla dessa brev	39
Selma Lagerlöf and all these letters	53
HEDVIG BRUZÆUS	
Svensk-danska postvägar under 1600-talet	55
Swedish-Danish Postal Routes during the 17 th Century	67
BO ANDERSSON	
Post med förhinder mellan Sverige och Danmark	69
Interruptions to the Postal Service between Sweden and Denmark	81
MAGNUS OLSSON	
Tidiga avstämplingar på ordinarie frimärken 1910-1932	83
Early Postmarks on Ordinary Stamps 1910-1932	101
ROBERT MATTSON	
Frimärksmusik. Några gamla nothäften och tidigt frimärkssamlande	103
Stamp Music. Some Old Sheet Music and Early Stamp Collecting	119
BJÖRN SYLWAN	
Tidiga postflygningar mellan Sverige och USA	121
Early Mail Flights between Sweden and USA	141
FREDRIK YDELL	
En postfotografs hågkomster. Del 2	145
Reminiscences of a Post Office Photographer. Part 2	157
YNGVE HELLSTRÖM	
Postmuseum under 2008	159
Postmusei Vänner under 2008	167

Förord

Foreword

Årets upplaga av *Postryttaren* är den femtio-nionde sedan starten 1950.

I 2009 års utgåva uppmärksammades inledningsvis Sven Hedin's stora betydelse som upptäcktsresande, författare och brevskrivare. Hedin var i vissa avseenden en kontroversiell person under sin levnad på grund av sina uttalade sympatier för Tyskland i samband med andra världskriget. Ett bestående minne av honom är dock den enorma brevskörd han lämnade efter sig: Hedinarkivet är sannolikt det största i Riksarkivet för en enskild person med ca. 80.000 bevarade brev. Ett urval av brevomslag till och från honom ur Postmusei samlingar pryder omslaget.

Det gångna årets mest välbesökta utställning var "Selma Lagerlöf och alla dess brev". I årsboken uppmärksammades hennes omfattande brevväxling med sina läsare och beundrare, men också de två vänninnorna. Dessutom presenteras hennes stora nätverk av samtida kulturpersonligheter.

År 2009 planeras att den svenska och den danska posten ska gå samman i ett bolag. Postmuseum vill uppmärksamma detta med två artiklar om vår gemensamma tidigare historia. I den ena redovisas hur postvägarna för den svenska posten till Hamburg fungerade genom Danmark under 1600-talet. Även den danska postens problem med transportererna landvägen längs den svenska västkusten beskrivs i denna artikel.

I den andra artikeln studeras hur den svenska posten löste problemet med avspärrningar under krigen genom att välja andra transportvägar än genom Danmark. Under ett par år, på 1640-talet, sändes posten runt Bottenviken och vid ett senare tillfälle, 1716, med privat transport från Göteborg sjöledes till Amsterdam.

Föregående års artikel om tidiga avstämplingar av svenska frimärken har väckt berättigad uppmärksamhet bland filatelisterna. I år förs denna redovisning fram till år 1932, då det första officiella förstadags-

brevet gavs ut i Sverige. Artikeln behandlar ett par viktiga decennier för frimärksutgivningen med början 1910, då frimärksserien Gustaf V i medaljong kom ut.

Först på senare år har det uppmärkssammats att de tidiga frimärkssamlarna inte hade det så lätt att bestämma vilka frimärken från främmande länder som var äkta och vilka som var förfalskade. Orsaken var framför allt att det inte fanns några avbildningar i den tidens kataloger. De enda som fanns att tillgå var de som fanns på nothäften. Artikelförfattaren visar bl.a. att inte heller dessa avbildningar alltid var att lita på, eftersom de ibland saknade verklighetsförantering.

Den sjunde artikeln uppmärksammar två våghalsiga försök att transportera post med flygplan över Atlanten vid slutet av 1920-talet. Det ena var av en amerikan som försökte flyga till Skandinavien och det andra av en svensk som försökte flyga till USA. Försöken misslyckades emellertid; inget av flygplanen kom längre än till Grönland. Posten kom dock fram, även om den blev några månader försenad.

Avslutningsvis berättar Postmuseums fotograf, Yngve Hellström, ytterligare minnen från intressanta händelser i museet. Särskilt uppmärksammar han vad som hände i samband med att Postmuseum öppnade nya utställningar, men ger också träffande iakttagelser av människorna i huset.

Verksamhetsberättelserna för 2008 från Postmuseum respektive Postmusei Vänner presenteras avslutningsvis, liksom under tidigare år.

Finally, I would like to welcome our international readers to our yearbook 2009, in which you as usual will find extensive summaries of all articles in English. All pictures have texts in both Swedish and English.

Gunnar Nordlinder
MUSEICHEF/DIRECTOR